

flaget selv yttret, at jeg ikke havde stort Haab om, at vi i denne Samling under den hele politiske Situation, hvori vi staa, skulde faae det bragt til et endeligt Resultat. Man maa imidlertid — undskyld, at jeg siger det — være meget ung i det politiske Liv her, naar man ikke veed, at den Slags Spørgsmaal maa gaa adskillige Samlinger igjennem, inden de kunne naae til deres endelige Afgjørelse, og fordi der altsaa ikke i denne Samling er Haab om at faae Regjeringens Stadsfæstelse paa Loven, kan jeg ikke se, at der skulde være nogen Grund til at unblade en virkelig Forhandling af Sagen. Der er jo forsaavidt heller ikke Noget, der har sagt, at han paa ingen Maade vilde forhandle den, og det glæder mig, thi saa har jeg Haab om, at der vil blive gjort Forsøg paa i et Udvalg at bringe den i en god Skikkelse. Det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Lang) var egentlig den af de foregaaende Talere, der udtalte sig stærkest imod Forslaget. Det ærede Medlem har kastet sin Kjærlighed paa Dr. Stat-Nordams Bog, og denne har ganske vist ogsaa sin store Betydning; men jeg tror dog ikke, at vi kunne lade den faae den Betydning for os, at den skulde være det sidste Ord, der kunde siges om denne Sag; jeg tror, der er adskillige Skjænheder i den Betragtning, som det ærede Medlem derefter havde tilegnet sig eller delte med denne Bogs Forfatter. Det ærede Medlem spurgte: Hvis man indfører borgerligt Egteskab som almindelig Regel for Alle, hvor bliver saa Friheden af? Righeden faar man nok, men hvor bliver Friheden af? Nei, den eneste konsekvente Maade at ordne Sagen paa, er at lade Folk vælge mellem borgerlig og kirkelig vielse! Denne Slutning forstaaer jeg aldeles ikke, og det ærede Medlem begrundede den kun ved at læse op af Dr. Stat-Nordams Bog. (Lang: Nei!). Det var dog nok de Ord, der staa i denne Bog. (Lang: De Ord staa ikke i Nordams Bog). Naa, saa vare de omtrent de samme, de løb mærkværdig ens. Det skulde være en absolut Konsekvent af den nuværende Tilstand, at man skulde kunne vælge mellem borgerlig og kirkelig vielse. Ja, der blev paa en Maade en vis Frihed, naar man kunde det; men hvor blev Friheden af med Hensyn til den kirkelige vielse? Jeg tror nok, at det ærede Medlem vil komme til at indse, at der bliver Friheden i Kirkeligheden helt borte. Naar man giver ethvert som helst Medlem af Folkekirken Ret til at vælge mellem borgerlig og kirkelig vielse, kommer han ikke bort fra alle de Bæmskeligheder, som jeg før tillod mig at paapege, men de blive staaende hver en. Thi naar saa et Medlem af Folkekirken, som f. Ex. er fraskilt, uden at være det af den Grund, som Skriften erkender, forlanger kirkelig vielse, saa skal han have den. (Lang: Nei!). Ja, hvis han ikke skal have den, saa har han ikke frit Valg mellem de to Ting, borgerlig og kirkelig vielse, saa jeg tænker,

at det ærede Medlem deraf vil se, at den Skinfrihed, som det ganske vist vilde være, at man kunde vælge mellem borgerlig og kirkelig vielse paa den Maade, han tænkte sig, i Kirkeligheden ikke vilde gjøre den kirkelige vielse til en fri Sag, men ligesaa fuldt som nu, idetmindste for Præsikernes Vedkommende, vilde gjøre det til en Evang, at de skulde vie dem, der begjære det, naar de ere Medlemmer af Folkekirken. Saa udtalte det ærede Medlem ogsaa, at vi skulde tage Hensyn til de mange forskellige Retninger i Folkekirken; ja, det tror jeg ogsaa, og det er ogsaa en af mine Grunde til at indbringe dette Forslag i denne Samling, at jeg vil ønske, at den Forhandling, som føres rundt om i Landet om disse Ting, maatte kunne føres saa klart, at Alle ret kunde forstaa hinanden. Thi jeg er overbevist om, at naar man først kommer til at forstaa hinanden paa dette Punkt, ville alle de kirkelige Retninger hver for sig indvømme, at de ere bedst tjente med at faae Forholdene rent og klart ordnede, saa at den kirkelige vielse virkelig bliver en fri Sag. Naa den Maade, ved at forhandle det rolig og klart, tror jeg, man bedst raaber de andre Retninger op; og det var jo det, det ærede Medlem vilde, at man skulde forsøge; men jeg tror just ikke, man raaber dem op alene ved at raabe høit. Man gjør bedst i at tage Sagen klart og f. Ex. ikke bruge Ordet Frihed paa en saadan Maade, at det indeslutter en Misforstaaelse. Det ærede Medlem udtalte endelig, at man ikke maatte tro, man blev færdig med Skinvæsenet, fordi man fik en Lov som denne. Nei, hvis der er noget Menneffe, der tror det, vilde de sikkerlig tage storlig fejl; men det tror jeg heller ikke, noget Menneffe er saa naiv at gaa ud fra. Men ved at give Frihed paa disse Omraader, faar man bedre Betingelser for at komme bort fra Skinvæsenet, og det vil det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Lang) dog vist ogsaa indvømme. Rigsdagen kan ikke bringe os ud af Bane eller Skinvæsenet ved sine Love. Det har jeg idetmindste aldrig drømt om; men Lovgivningsmagten kan gjøre een Ting, den kan give saadanne Betingelser, at Ordet kan komme til at virke frit, og det er ved Ordets Magt, at man maa overbevise Folk om det Rette, ligesom det ogsaa er ved Ordets Magt, man maa overbevise andre Retninger om, hvad der er det Rigtige i saadanne Sager som disse. Men, saalange vi staa saaledes, at vi have tvungen Kirkevielse for alle Folkekirkenes Medlemmer, kan man ikke komme til virkelig Klarhed i disse Forhold eller bringe Folk til en virkelig Forstaaelse deraf.

Sojmark: Det er kun et Par Bemærkninger, jeg ønsker at gjøre til det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Lang). Det ærede Medlem havde været en Smule opmærksom paa, hvad jeg sagde, vilde han ikke